Bechukotai: Where is Olam HaBa??

R' Mordechai Torczyner – torczyner@torontotorah.com

1. Vayikra 26:3-13

אָם בְּחַלְּתִי תַּלָכוּ וְאֶת מִצְוֹתִי תִּשְׁמְרוּ וַצְשִׁיתֶם אֹתָם: וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם בְּעָתָם וְנָתָתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעָתָם וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעָתָם וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעָתָם וְנָתְּיִ גִשְׁמִיכֶם בְּעָתַם וְנָתְּיִ יִשְׂיִה בְּצִירְ יַשִּׁיג אֶת זָרע וִאָּכַלְתָּם לַחְמְכֶם לָשְׁבֵע וִישַׁבְתָּם לָבֶטֵח בְּאַרְצְכֶם: וְנָתְתִּי שָׁלוֹם בָּאָרְצְכֶם: וְרָדְפָּהָם וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לְפְנֵיכֶם לְחָרֶב: וְרָדְפוּ מִכֶּם חָמִשְׁה מִצֶּה מִכֶּם רְבָּבָה וְבְּלוּ אֹיְבֵיכֶם לְפְנֵיכֶם לְחָרֶב: וְרָדְפוּ מִבֶּם חָמְשָׁה מַבֶּם רְבָּבָה וְמָאָה מִבֶּם וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ אֹיְבִיכֶם וְנָפְלוּ אֹיְבִיכֶם לְפְנֵיכֶם לְחָרֶב: וּפְנִיתִי אֲלִיכֶם וְהַרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וְהָרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וְהָרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וְהָרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וְהָרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהָרְבִּיתִי לֶּכֶם לֵאלקים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לְיִם וְאֹלְרֶם אָשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם וְאוֹלֶךְ אַתְכֶם לְמִמְיִית לָכֶם וְאֹלְרָם מְהִילִים וְאַתָּם לְמִבְיִים וְאָשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶלְיכֶם וְאוֹלְךְ אַתְכֵם וְמִלְּכִם וְמִלְים וְאוֹלֶךְ אַתְכֶם לְמִמְיִית לְהָם עַּבְּיִם וַאִּשְׁבֹּר מְטֹת עַלְכֵם וְאוֹלָךְ אַתְכֵם לְמִמְיּיּת:

2. Rambam, Mishneh Torah, Hilchot Teshuvah 9:1

מאחר שנודע שמתן שכרן של מצות והטובה שנזכה לה אם שמרנו דרך ד' הכתוב בתורה היא חיי העולם הבא שנאמר "למען ייטב לך והארכת ימים," והנקמה שנוקמים מן הרשעים שעזבו ארחות הצדק הכתובות בתורה היא הכרת שנאמר "הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה," מהו זה שכתוב בכל התורה כולה "אם תשמעו יגיע לכם כך ואם לא תשמעו יקרה אתכם כך" וכל אותן הדברים בעולם הזה... אין אותן הטובות הם סוף מתן שכרן של מצות ולא אותן הרעות הם סוף הנקמה שנוקמין מעובר על כל המצות, אלא... והבטיחנו בתורה שאם נעשה אותה בשמחה ובטובת נפש ונהגה בחכמתה תמיד שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שובע ושלום ורבוי כסף וזהב, כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה כדי שנזכה לחיי העולם הבא...

Life After Death

3. Shemuel I 28:8-15; Daniel 12:2

וַיִּתְחַפֵּשׁ שָׁאוּל וַיִּלְבֵּשׁ בְּגָדִים אֲחַרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים עִמּוֹ ויָבֹאוּ אֶל הָאִשֶּׁה לָיְלָה וַיֹּאמֶר קַמְמִי נָא לִי בָּאוֹב וְהַעֲלִי לִי אֵת אֲשֶׁר אֹמֵר אֵלָיִדְ... וַתּאמֶר הָאִשָּׁה אֶת מִי אַעֲלָה לָךְ וַיּאמֶר אֶת שְׁמוּאֵל הַעֲלִי לִי:... וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל לָמָה הָרְגַּזְתַנִי לְהַעָּלוֹת אֹתִי... וַרְבִּים מִיִּשֵׁנֵי אַדְמַת עַפַּר יִקִיצוּ אֵלָּה לְחַיֵּי עוֹלַם וָאֵלָּה לְחַרָפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם:

4. Bereishit 2:7, 5:24, 15:15; Devarim 18:10-11

וַיִּיצֶר ד' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עַפָּר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיִּהִי הָאָדָם לְנֵפֶשׁ חַיַּה:

נַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹקִים וְאֵינֶנוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹקִים:

ּ וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךְּ בְּשֶׁלוֹם תִּקְבֵר בְּשֵׂיבָה טוֹבָה:

לא יִמַצֵא בָדְ מַעַבִיר בָּנוֹ וּבָתּוֹ בַּאֵשׁ לְסֶם קְסָמִים מָעוֹנֵן וּמְנַחֲשׁ וּמְכַשֵּׁף: וָחֹבֵר חַבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וִיִדְעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֵל הַמֵּתִים:

The focus is community

5. Don Isaac Abarbanel, Commentary to Vayikra 26:1 #7

התשובה הז' היא היעודים הגשמיים שנזכרו בדברי הברית הזה לא היה אפשר שיכנס בהם שום יעוד רוחני כלל, לפי שהיעודים כאלה היו כוללים לכל האומה, כי הנה רבוי הגשמים וברכת התבואות ונצחון האויבים ושאר הדברים שנזכרו כאן כלם הם כוללים אל האומה... אמנם יעודי הנפש אינה אלא לכל איש ואיש מישראל בפרטיות. לפי שבטובות הגשמיות העולם או העיר או העם נדון אחרי רובו...

The seventh answer is that the material rewards mentioned in the words of this covenant could not have included any spiritual promises, for these promises included the entire nation. Bountiful rain, the blessing of the crops, victory over foes and other items mentioned here include the entire nation... But spiritiual rewards are only for each Israelite individually. Because regarding material benefits, the world or the city or the nation is judged with its majority...

6. Ramban to Devarim 11:13

ד' לא יעשה הנסים תמיד, לתת מטר הארץ בכל עת יורה ומלקוש ולהוסיף בדגן ובתירוש וביצהר ולהרבות גם העשב בשדה לבהמה או שיעצור השמים וייבשו, רק על מעשה רוב העם, אבל היחיד הוא בזכותו יחיה והוא בעונו ימות.

It's not a novelty

7. Rabbi Hai Gaon, cited in Ibn Ezra to Devarim 32:39

ורבינו האיי ז"ל אמר, כי לא הוצרך הכתוב לפרש דבר העולם הבא, כי היה ידוע בהעתקה.

Rabbeinu Hai said that it was not necessary to explain the matter of olam haba, for it was known by transmission.

8. Rabbi Saadia Gaon, Ha'Emunot v'haDeiot 9

ואם יאמר אומר, הן לא נמצא מה שנזכר בתורה מן הגמול, כי אם בעולם הזה בלבד?... לשתי סבות. אחת מהנה, שגמול העולם הבא מפני שאין עומדין עליו כי אם בשכל כאשר בארנו, לא זכרתהו התורה כי אם בקצרה... והשנית כי הנבואה ממנהגה להרחיב בדברים שהצורך מביא אליהם בקרוב, ותקצר בדברים הרחוקים, וכאשר היה צורך העם בעת שנתנה להם התורה, לידיעת ענין ארץ כנען אשר הם באים אליה, הרחיבה להם בפרושו ובמה שיש בו מפרי עבודתם והמרותם...

9. Don Isaac Abarbanel, Commentary to Vayikra 26:1 #3

התשובה הג' היא שהשארות הנפש ותגמולה כפי שלימותה הוא דבר מתחייב לטבע האנושי, לפי שההצלחה הנפשיית אינה מהדברים שיקובלו מהדת האלקית בלבד כי גם הכרעת השכל ושקול הדעת יחייבה מטבע דרך הבריאה ומהלך שלמות הצורות ומדרגתן, כמו שקבלו חכמי המחקר בעיוניהם.

וידוע שהתורה האלקית לא היו יעודיה שימשכו הדברים הטבעיים כפי המנהג הטבעי, לפי שלא יפול בזה ענין שכר ועונש, אבל היו יעודיה שימשכו הדברים באני. ולכן יחד זה על שמירת המצוות ועשייתם וזה בדרכים נסיים למעלה מן הטבע. כלם שימשכו הדברים בהשגחה עליונה מזולת המנהג הטבעי. ולכן יחד זה על שמירת המצוות ועשייתם וזה בדרכים נסיים למעלה מן הטבע. The third answer is that persistence of the spirit, and its reward in accord with its perfection, are inherent in the nature of humanity. Spiritual success is not one of the concepts which is received only from Divine religion; the conclusion of sense and logic mandates that Creation and the path of perfection of natural forms should include it, as philosophers have received in their analyses.

It is known that the promise of the Divine Torah is not that nature should continue in its natural way, for then there would be neither reward nor punishment. All of her promises involve direction by Divine supervision, not the natural order. Therefore this was tied specifically to mitzvah observance and fulfillment, through supernatural miracles.

10. Ramban to Vayikra 18:29

ותדע ותשכיל כי הכריתות הנזכרות בנפש בטחון גדול בקיום הנפשות אחרי המיתה ובמתן השכר בעולם הנשמות. כי באמרו יתברך "ונכרתה הנפש ההיא מלפני" (להלן כב ג), יורה כי הנפש החוטאת היא תכרת בעונה, ושאר הנפשות אשר לא חטאו תהיינה קיימות לפניו בזיו העליון... וטעם הענין, כי נשמת האדם נר ד' אשר נופחה באפינו מפי עליון ונשמת שקי, כמו שנאמר (בראשית ב ז) "ויפח באפיו נשמת חיים." והנה היא בענינה ולא תמות, ואיננה מורכבת שתפרד הרכבתה ותהיה לה סיבת הויה והפסד כמורכבים, אבל קיומה ראוי והוא עומד לעד כקיום השכלים הנבדלים. ולכך לא יצטרך הכתוב לומר כי בזכות המצות יהיה קיומה אבל יאמר כי בעונש העבירות תתגאל ותטמא ותכרת מן הקיום הראוי...

It's not a good incentive

11. Don Isaac Abarbanel, Commentary to Vayikra 26:1 #5

התשובה הה' היא שעובדי עכו"ם בימים הקדומים היו מיעדים בהצלחות הטובות הגשמיות... וכאשר רצה להשלימנו באמתת אמונתו בא האלקים ונתן לנו תורתו ואסר לנו כל מיני העבודות ההמה, הוצרך לומר - שלא יחשבו שבבטול אותם העבודות יחסרו מהם הטובות הגשמיות כדברי הקדמונים וכמאמר הנשים הארורות, "ומאז חדלנו לקטר למלכת השמים והסך לה נסכים חסרנו כל," שהנה לא יהיה כן, אבל בהפך שבהרחיקם מאותן העבודות יושפעו עליהם בהשגחת ד' טובות והצלחות יותר ויותר לאין שעור...

The fifth answer is that early idolaters promised great material success and benefits... And when He wished to make us complete in the truth of His faith, Gd came and gave us His Torah and prohibited us from those types of service, and so He needed to say – lest one think that in the halting of those types of service, the material benefits would also be lost, as was said by the early ones and as the accursed women said, "Since we ceased to burn offerings for the queen of the heavens, and to pour libations for her, we have lost all. (Yirmiyah 44:18)" It would not be so. Just the opposite – by distancing ourselves from those types of service, greater and greater benefits and successes, without measure, would flow upon them under the supervision of Gd.

12. Ibn Ezra to Devarim 32:39

ולפי דעתי, שהתורה נתנה לכל, לא לאחד לבדו. ודבר העולם הבא לא יבינו אחד מני אלף, כי עמוק הוא. In my view, the Torah was given to everyone, and not only to one person. Olam HaBa would not be comprehensible to even one in one thousand, for it is deep.

13. Don Isaac Abarbanel, Commentary to Vayikra 26:1 #4

הקדמונים כל זרע אדם ובני נח, זולתי יחידי סגולה כשם ועבר ואברהם, כלם עובדים לכוכבים ומכחישים השגחת ד' בפרטי בני אדם. ונמשכו אחריהם מאמיני הקדמות, וחשבו שהיו הדברים נמשכים ממנו ית' על צד החיוב הגמור ושלא ישתנה דבר מטבעו מפאת הרצון האלקי... לכן כשרצה הקב"ה לזכות את ישראל סדר לפניהם המעשים אשר יעשו להודיעם שהעולם כלו נברא אחר האין המוחלט, ושנמשך ממנו יתברך כפי הרצון הפשוט לא בחיוב, ושהוא יכול על הטבעים לשנותם כרצונו ושיש מעשים רצתה נפשו ית' בהם ודברים שיכעיסוהו... והנה אם היה

הקב"ה בדברי הברית אשר עשה על שמירת מצוותיו ותורתו מיעד ביעודים רוחניים לא היו בני ישראל מאמינים אותם לפי שלא נתאמתה להם פנת ההשגחה, ולכן הוצרך להבטיחם בדברים שישיגו אותם בחושיהם מורים בהכרח שהוא ית' משגיח.

The early ones, all of the seed of Adam and Noach's descendants, other than special individuals like Shem, Ever and Avraham, served the stars and denied Divine supervision of individual human beings. Those who believed in an eternal world followed them, and thought that Divine influence was entirely automatic, and nothing of its nature would change due to Divine wish... Therefore, when Gd wished to purify Israel He arranged before them the deeds they would perform, to inform them that this world was created from total nothingness, and all of this came from Gd, in accordance with His Will and not automatically, and that He could alter nature at will, and that there were deeds Gd desired and deeds which angered Him... If Gd had promised spiritual rewards in His covenant of guarding the mitzvot and His Torah, the Children of Israel would not have believed this, for they did not yet believe in Divine supervision! Therefore, He needed to promise them that which they could grasp with their senses, indicating definitively that He was supervising.

14. Rambam, Maamar Techiyat haMeitim

וכאשר רצה ד' יתעלה לתת תורה לבני אדם, לפרסם בהם מצוותו ודתו ואזהרתו על ידי הנביאים בכל העורם, כמו שאמר "ולמען ספר שמי בכל הארץ", חידש המופתים הגדולים הכתובים בכל התורה, עד שהתאמת בהם נבואת הנביאים וחידוש העולם... ולא הוציאם מענייני העולם הזה בגמול ובעונש... והתמיד העניין כן עד שנתחזקו אלו הפינות והתאמתו בהמשך הדורות, ולא נשאר ספק בנבואות הנביאים ובחידוש המופתים. ואחרי כן ספרו לנו הנביאים מה שהודיעם ד' יתעלה מעניין תחיית המתים, והיה קל לקבלו.

When Gd wished to give the Torah to humanity, to publicize His mitzvot and His religious laws and prohibitions via His prophets throughout the world, as in, "In order to tell of My name in all the land," He created great signs, which are recorded throughout the Torah, until these caused people to believe in the prophecies of the prophets and the creation of the world... And He did not transport them from matters of this world, with reward and punishment. And he continued thus until these cornerstones were strengthened and held as true for the flow of generations, and no doubt remained in the prophecies of the prophets and the creation of signs. And then the prophets told us that which Gd had told them, of resurrection of the dead, for [then] it was easy to accept this.

Leads to Bad Behaviour

15. Don Isaac Abarbanel, Commentary to Vayikra 26:1 #1

התשובה הא' היא שהטובות והרעות שבאו בפרשיות הברית אינן שכר ולא עונש על המצוות, כי הנה השכר או עונש האמיתי הוא רוחני מגיע אל הנפש בעולם הנשמות, ושכר מצוות בהאי עלמא ליכא. והתורה לא רצתה להזכיר שכר המצוות וענשם האמתי, כדי שיעבוד האדם את בוראו לשמה ולא לתקות העונש.

The first answer is that the good and bad mentioned in the passages of the covenant are neither reward nor punishment for mitzvot. True reward or punishment would be spiritual, affecting the soul in the world of souls, and reward for mitzvot is not in this world. The Torah did not want to mention reward for mitzvot and their true punishment, so that one would serve his Creator altruistically, not due to expectation of punishment.

We Can Achieve it Here

16. Rabbi Yehudah HaLevi, Kuzari 1:103-109

קג: ודע, כי כל אשר יפגע נביא בעת פגעו אותו ושמעו דבריו האלקיים מתחדשת לו רוחניות ונפרד מסוגו בזכות הנפש והשתוקקה אל המדרגות ההם והדבקו בענוה ובטהרה. זאת תהיה אצלם הראיה הנראית והאות הבהיר בגמול העולם הבא, כי המבוקש ממנו איננו, אלא שתשוב נפש האדם אלקית, תפרד מחושיו ותראה העולם ההוא העליון ותהנה בראיית האור המלאכותי ושמיעת הדבור האלקי, כי הנפש ההיא תהיה בטוחה מן המות כשיכלו כליה הגופיים. וכאשר תמצא תורה שמגיעים בידיעתה ומעשיה אל המדרגה הזאת במקום אשר צותה ועם הענינים אשר צותה בהם, היא מבלי ספק התורה שמובטח בה להשאיר הנפשות אחר כלות הגופות.

קד. אמר הכוזרי: אני רואה שיעודי זולתכם שמנים ודשנים מיעודיכם.

קה. אמר החבר: אבל הם כלם אחר המות ואין בחיים בהם דבר שיורה עליהם.

קו. אמר הכוזרי: ולא ראיתי אחד מן המאמינים ביעודים ההם שהוא מתאוה למהירותם, אבל אם היה ביכלתו לאחרם אלף שנים וישאר במסורת החיים ובעול העולם ועצבונו, היה בוחר בזה.

קז. אמר החבר: ומה תאמר במי שהוא רואה אלה המעמדים הגדולים המלאכותיים.

קח. אמר הכוזרי: מבלי ספק שהוא מתאוה שתתמיד נפשו על הפרידה מחושיו ותשאר נהנית באור ההוא, והוא מי שמתאוה המות.

קט. אמר החבר: אבל יעודינו הדבקנו בענין האלקי בנבואה, ומה שהוא קרוב לה, והתחבר הענין האלקי בנו בגדולה ובכבוד ובמופתים. ועל כן איננו אומר בתורה, כי אם תעשו המצוה הזאת, אביאכם אחרי המות אל גנות והנאות, אבל הוא אומר ואתם תהיו לי לעם ואני אהיה לכם לאלקים מנהיג אתכם, ויהיו גם כן מלאכי הולכים ביניכם בארץ ותראו אותם יחידים ורבים, שומרים אתכם ונלחמים לכם, ותתמידו בארץ אשר היא עוזרת על המעלה הזאת, והיא אדמת הקדש...